

האם מותר להדליק קומקום חשמלי בשבת ע"י שעון שבת?

שאלה: אני גרה לבד בדירה ואין לי צורך במיחם גדול, רק כוס אחת בבוקר. האם מותר לכוון שעון שבת לפני שבת שהקומקום החשמלי יידלק בשבת?
תשובה: יש בעיה לכוון שעון שירתיה מים בשבת, אך יש אפשרות לרכוש קומקום שבת, שמרתיתים את הקומקום בערב שבת, ובמצב שבת הוא שומר על חום המים, וכך נשמר חום של כמות קטנה של מים בלבד, ולא צריך מיחם שלם.
(דרשו! מאת הר"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מוצ'נאות שמחה - מודיעין עילית).

דעות ודעות - המשך מעמ' קודם:
ואם זה לא מספיק אז יש גם סדרת תמונות בחיק הטבע... (לא אצל כולם, כמובן), תפאורה מופצצת, עיטובי פרחים חיים לרוחב האולם ועל כל שולחן בנפרד, ושאר מרעין בישין שמוסיף נחם לא מבוסס.

ישנם דבר מכל זה, כידוע לך, אינו בחינם. ומזווית אחרת, גם אינו ערכי וחינוכי.
ועוד משהו לסיום: יסיכמו אתי רבים שלא צריך בגלל זה לפצות את הרגש במה שחשכתי מצד אחד, וכדי לא להרגיש שאני "מסכן" בגלל זה - אני אוציא את החיסכון על מתנה לנער או לזוג. שאולי במקום לכזבו על להאכיל את כל השכונה, אחסוך את הכסף ואתן לחתן מתנה יקרה - 3,000 ₪ לספרים או 'צימר' לזוג + רכב שכור לבין הזמנים וכדו... איזה יופי!
למה צריך לתת לילד (בן 13-ה או בן 20-) את ההרגשה שגדלנו ממנו משהו, שמחייב אותו להמיר את זה בפניו הולם ומשתלם שיחזיר לו בעיני תכריו את כבודו האבוד. אנו צריכים לחנוך - ולתבוט - שבזכו אינו מביא תועלת אלא להיפך. אני חושב, שהדרך לזה היא לא להתעורר רגע לפני הבר מצווה/חתונה, כשבדמיונו הוא כבר חוזה איך הוא יישב על כסא רם ונישא... אלא מותר לפתח את הנושא בשיחה עניינית משפחתית או מורחבת יותר, ולא אישית, כשהוא צעיר יותר ומוכן לקבל ולהפנים איך המבט כלפי אחרים בנושא זה (כמובן בדרך כבוד). וזה, כשהוא נוגע אליו, יהיה לו יותר קל לשפוט את עצמו על פ"פ תובנות שמוקדם יקדם.

ישנם כאלה מ'חתונות הקורונה' המדוברות, ששכרו מעצבי אירועים וקורתיים כדי לעצב להם מרפסת / גג בדירה של שכן באלפים רבים של שקלים, שחלילה לא יראו הדורות הבאים בתמונות איזה עלוב זה היה. ויצא שכרו בהפסדו. נראה לי, שזה לא הוסיף להם אפ'י קמצוץ של שמחה, רפי דמיונות.
ידידי יקיר, אתה לפני שמחה בשעה טובה? בא וציעי לך גמ"ח בתנאים שלא הכרת עד היום: הגמ"ח נותן לך בין 30,000 ל-50,000 ₪ לרגל שמחתך - ב-מ-ת-ג-ה!!
כל מה שדרוש ממך לקבלת המענק, זה להיות שינה ושאלה להפכה.
נכון, אף אחד לא ירצה להיות 'ראשון', ולהבטי שינה ושאלה לבדוק אם מסתכלים עליו כמבט מזוה או בזים לו אדם. אבל בכל זאת, אהנתו יוכלים לשנות.
נכון, לא ביום אחד, אך בלי צורך להתבייש. פשוט צריך להציף את הנושא, לדבר עליו בשיחות רעים. בהסעה מהכולל, כשאתה יוצא מבית הכנסת, בטלפון עם כל אחד, משפחה, ידידים וכו'. שכולם יפנימו שהגיעה העת לשינוי. שכולם יצפו שיהיה אי-מי שפירם את הכפפה ואפילו הירימה ביחד.

כשנגיע למוסכמות מלמטה, צריך לשלב גם המלצה / קביעה / הבהרה בדרכה של תורה, מקומם של מלכות תורנית, שתגרום לציבור שרוצה להיות ממושמע - לפעול לפי הנחיות מוכתבות מלמעלה. ככל שציבור גדול יהנה משהו, כמובן מהתוצאה, יצטרף לחוג הנאמנים והמרוויחים, זה יהפך לגורמה מקובלת לגורמה מביישת אף אחד.

הנה, הצעה קטנה, למשל: ישנו שיתוף פעולה מבורך בתחומים שונים בין מנהלי הת"תים, שאפשר לצלל אותו כדי לקבוע חוקים מוגדרים ל'בר מצוה', שנעשית כאשר הנער עוודו בין כתלי הת"ת. אז חובה שכל הכיתה תשב לסעודה, ואולי אפשר בכלל לחגוג בצמצום עם הכיתה ב'שנת שמחה'? בימי שיש, למשל, למי שנשבע בר מצוה באותו שבוע, עם כיבוד קל, 'מזונות' בלבד [תהיה בכך תועלת גם ללימודים של יום מחרת הבר מצוה בכיתה]. ברור שאי אפשר אחד כן ואחד לא. אבל "כולם לא", אפשר!

אני מאוד לא משוכנע שבהכרח מי שחגג בר-מצוה באולמות פאר עם הסרטות ותזמורת, או נישא בחתונות ראוותניות בגני ארמיות, עם הופעות של זמרים מוכרים ומקהלות, כשעל כל שולחן ניצב פמוט ענק ומטרדי - מאושר יותר מהאנשים הצנועים והפשוטים שלא באו לנקר לאף אחד את העיניים.

אתה מסכים עם הדברים? קח אותם והראה אותם למכריך. צלם ושומר לך בכיס, שתף את מי שנראה לך, שסיכמו גם הם, כמה שיותר.
והלוואי ונהיה המחלוצים המזכים ומשמחים את הרבים! (דרשו-הרב יעקב יששכר קנולוביץ).

הרב שאול הלל כולל 'שערי דעת'

התשב"ץ

רבינו שמשון נולד לאביו ר' צמח בשנת ה' אלפים קכ"א (לפני כשש מאות ושישים שנים) במירוקה (אי שהיה בשליטת ספרד), באזור זה המלכות הכבידה את עולה והיהודים כבר הרגישו את חמת המציק. גם הוא קיבל תורה מפי רבינו פרץ הכהן וכן מפי רבינו יונה דיסמשטרי (שהיה בן אחר בן לרמב"ן) והיה גם חותנו, וכן למד מפי רבינו וידאל אפריימ, כפי שהרחבנו בשבוע הקודם גם בעירו של התשב"ץ התחוללו פרות וגם הוא, כמו הריב"ש, נמלט מספרד אל צפון אפריקה עקב גזרות קר"א.

היום לאנוסים שנשארו מאחור היה באופן כללי לדונם לכף זכות, אך לא כן ביחס לאלו שחזרו לארץ הדמים. יהודים רבים כמנוסתם השאירו מאחוריהם רכוש רב, ובאופן כללי כל אדם שהתרגל מיום לידתו לסביבה מסוימת, לקהילה בה היה לו מעמד, לעיתים אף נכבד, והוא נאלץ להתגלגל כפליט כשהוא אוכל על שולחנם של אחרים, טבעי שירצה לחזור אל מקומו הראשון אם רק נדמה לו שהמצב השתפר במקצת. התשב"ץ הזהיר והתרועע מהמצב שברירי מידי ואין אדם יודע מה ילד יום כששוואי ישראל הרימו ראש ונכלל יום מתחדשות גזרות ושונות ומשונות. היו שלא שמעו לו והתוצאה הייתה ענווה: "...אחר שכתבתי זה לא שמעו לקולי, ותוך ימים מועטים נגעה בהם מידת הדין ונשתמדו כולם" (שו"ת התשב"ץ ח"ג סי' רכ"ז).

כפי שהזכרנו בשבוע הקודם, הריב"ש נפטר בשנת קס"ח, ואת מקומו כמנהיג יהדות צפון אפריקה מילא התשב"ץ, קרן התורה החלה לעלות מאז הגיעו הריב"ש והתשב"ץ לצפון אפריקה ועד העת האחרונה ממש, כשיושבי קהילות אלו עלו לארץ ישראל, ארצות אלו הפכו למקום של תורה שוקק חיים, ושיבות מלאות חכמים וסופרים כפי שהתנהלו קהילות ספרד בימי קדם.

התשב"ץ ישב באלג'יר וכתב תשובות לכל שואל, בשלשת החלקים של ספרי תשובותיו נדפסו למעלה מתשע מאות תשובות, עובדה המלמדת על תוקף הנהגתו בכל הסיבה. חוץ מהתשובות שכתב, חיבר התשב"ץ כמה חיבורים; פירוש זוהר הרקיע על אזהרות לרבינו שלמה אבן גבירול (שנהגו לאמרם בחוג השבועות), ספר יבין שמועה, מאמר חמץ, מגן אבות, אור חיים, אוהב משפט, ליות חן.

התשב"ץ נפטר אף הוא בגיל מבוגר בימים ההם, בגיל שמונים וארבע שנים, בשנת ה' ר"ד (לפני כחמש מאות ושבעים שנים), עובדה שניתן לראות בהן חסדי שמים מרובים ששני גדולי הדור שכל הדור נשען עליהם זכו לזקנה מופלגת למען יוכלו להעביר את התורה לדורות הבאים. יש שראו בתשב"ץ את אחרון ראשוני ספרד, אך כפי שכבר הרחבנו בענין זה, תקופת הראשונים אינה מסתיימת בתאריך מוגדר באופן חד משמעי. מדובר על תקופה ארוכה של חורבן קהילות, באשכנז וספרד, עד לגירוש הסופי, משמש ואילך מקובל להגדירו כפותח את תקופת האחרונים לכל ההדעות, מכל מקום דבר ברור הוא שהתשב"ץ היה מנהיג בדורו וחותמו התורנית הוטבעה בקהילות צפון אפריקה למשך דורות רבים.

שלושה בנים היו לתשב"ץ שמילאו את מקום אביהם לאחר פטירתו ותשובותיהם נדפסו תחת השם חוט המשולש. כך גם ישנן תשובות מנכדי התשב"ץ. בשבוע הבא נחזור בעז"ה אל ספרד שם הקהילות החלו להתאושש אט אט, אך נעבור מאה שנה פקד אותם החורבן הסופי בגזרת הגירוש, אך אז כבר נבנתה תשתית רוחנית מחוץ לגבולות ספרד ורבים מן המגורשים הגיעו לארצות אלו וכפי שרחיב בשבועות הבאים.

לקבלת הגיליון במייל, כתבו בקשה לדוא"ל: 7676400@gmail.com

המערכת: "שערי דעת"
רח' המגינים 32 ת.ד. 1778 טבריה
טלפקס. 077-4102298
דוא"ל: Shaara.daat@gmail.com

ניתן להיות שותפים באמצעות
"נדרים פלוס" שערי דעת - טבריה

פניני דעת

גיליון לעמלי התורה ונשאי דגלה בעיה"ק טבריה ת"ו

גיליון מס' 93
פרשת 'מטות-מסעי'
כו' תמוז ה'תש"פ

93
השבוע בגליון:
שלושה פעמים
דעת ומחשבה - עמ' 1
צדיק גוזר והקב"ה מקיים
מאמר ודעת - עמ' 2
כאן חיים בני אדם!
הוא עובדא - עמ' 3
אחרי המגפה... לאן פנינו מועדות?
דעות ודעות - עמ' 4
קומקום חשמלי בשבת ע"י שעון
זווית הלכתית - עמ' 5
התשב"ץ
ארזי הלבנון - עמ' 6
קו השיעורים של
"שערי דעת"
074-740-32-90
ללמוד. להחכים. לדעת.

דעת ומחשבה
שלושה פעמים
כן, רק שלושה פעמים בלבד, ובכל זאת, אצלנו זה קורה כמעט כל יום, נעלם מאיתנו משקל האמת לדעת מה אנו מפא'דים אבל לעשות זאת אנו עושים, כך, בלי לשים על לב, אולי להיזכר בחומרא פה ושם, אולי לזכות לשמוע שיחת מוסר, אבל בדרך כלל אנו נתקלים בזה מבלי להניד עפעף, רק אכ"כ אנו מתחרטים ונזכרים אוי, תכל שזה קרה.
שלושה פעמים בשלוש מקומות כעס משה רבינו עליו השלום.
בשבת, באונן, ובכלי מתכות, בשבת נאמר: "ויתירו אנשים ממנו עד בוקר, וירום תולעים ויבאש - ויקצוף עליהם משה", ומחמת הכעס שכעס ביום שני שכח לומר להם הלכות שבת ביום שני ולהודיע להם שיריד להם מן הפעמים ובשבת לא ירד.
רק לאחר שהלכו וראו שירד פעמיים באו למשה ואמרו לו, ואז ענה להם - כן, "הוא אשר דבר ה'". כבר שמע זאת רק שכח לומר להם. באונן נאמר: "ויקצוף על אלעזר ועל איתמר" וכיון שכעס נתעלמה ממנו הלכה שאונן אסור לאכול בקדשים. ובכלי מתכות בפרשתנו נאמר: "ויקצוף משה על פקודי החיל" וכיון שכעס שכח לומר להם הלכות כלי מתכות, ואמרם אלעזר הכהן תחתי, שנא "ויאמר אלעזר הכהן אל אנשי הצבא" אמר להם, למשה רבי צוה עלי לא צוה.
היה מקום לחשוב כי שכחת ההלכה נגרמה למושעין של ישראל - משה רבינו ע"ה, אולי כעונש עבור הכעס, וכמו שחז"ל אמרו (בשמות רבה) על הפסוק "עד אנה מאנתם" - שכונת השי"ת היתה גם למשה רבינו מחמת כעסו אז על בני", ואולי גם מחמת זה נשכחו ממנו ההלכות? וכחומרת העונן כך חומרת העונש?
מבארים לנו רבותינו ז"ל כי לא כך היה פני הדברים: בוודאי שאין לומר על משה רבינו כי כעסו היה סוג כעס כזה שגורר אחריו עוון, ומבקר זה - שכחת ההלכה, אלא יסוד הכעס היא שעצם מציאותו בלב האדם בין מוצדק בין לא מוצדק הריהו גורם לחכמתו להסתלק, ואפ' שהכעס היוו דק מן הדק כמו שנוכל לתאר שהיה אצל משה רבינו, בכל אופן זהו טבעו ומזגו של הכעס - ש"שורף" בחומו את חכמת המועס, ולכן זהו פועל יוצא טבעי שכך הוא ואין השכחה באה בעבור עונש לכעסו. יסוד דברים יקרים אלו מעלה הגר"ח שמואלביץ זצ"ל בספרו "שיחות מוסר".
ובספרו של הגר"ס "אזניים לתורה" מצאנו שגילה תרופה נפלאה ויעצה יקרה להתנהגות בעת הכעס, מבין השיטין של דברי משה רבינו.
מי שמעיין במקרא בוודאי שם לב כי המילה "משה" מופיעה בו פעמיים, "ויקצוף משה על פקודי החיל... ויאמר אליהם משה..." וכתב שם שנראה שמה הפסיק בין הקצף ובין האמירה, ורק לאחר שכבר שכחה חמתו, אז "ויאמר" אליהם בלשון רכה, למדנו מכאן שיש להמתין עד יעבור כעס, ורק אחר"כ לדבר.
וכעין זה מסופר על הגאון רבי אליהו לאפיאן זצ"ל כי מעולם לא ייסר את בנו או אחרים מיד כשראה אותם בקלקלתם, מחשש שמא יוכיחם מתוך כעס, הוא היה מחכה עד שאין לו בלבו על החוטא שום כעס ורוגז, ורק אז היה מוכיח. ופעם שאחד מילדיו עשה עוולה, וחכה שבועיים עד שהרגיש שלא נשאר בלבו אפ'י שמץ כעס, ורק אז הוכיחו.

